

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Republika e Maqedonisë
AVOKATI I POPULLIT

O M B U D S M A N
Republic of Macedonia

Народниот правобранител - Национален превентивен механизам (НПМ) на 21-22.11.2017 година спроведе посета на Психијатриската болница Негорци. Посетата беше спроведена во рамки на мандатот и надлежностите кои произлегуваат од Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друго свирепо, нечовечко или понижувачко постапување или казнување и Законот за народниот правобранител.

Националниот превентивен механизам посетата на Психијатриската болница Негорци ја спроведе во неколку чекори, согласно Правилникот и Методологијата за вршење превенција од тортура и друг вид на сурово, нечовечко или понижувачко постапување или казнување.

Тимот на НПМ потенцираше дека ниту еден орган на власта ниту функционер нема да нареди, примени, дозволи или толерира никаква санкција против кое било лице или организација за доставување на какви било информации на Националниот превентивен механизам, без разлика дали се тие лажни или вистинити, и врз ниедно такво лице или организација нема на поинаков начин да му се наштети согласно Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

Тимот на НПМ наиде на добра соработка и кооперативност од страна на службените лица вработени во Психијатриската болница Негорци, кои овозможија непречен пристап до сите простории и инсталации и увид во бараната документација.

Правото на почитување на личноста, достоинството и приватноста на лицата со ментална болест, правото на заштита од секаков облик на малтретирање, понижување и злоставување, правото на обезбедување на хумана и безбедна животна средина, се само дел од општите права на лицата со ментална болест, уредени со Законот за ментално здравје. Во таа насока тимот на НПМ констатираше дека пациентите на одделите не се облечени во пижами, туку во дневна облека, што укажува на почит на нивното достоинство во текот на престојот во установата.

Притоа, НПМ тимот беше информиран дека прекината е праксата на групно капење на пациентите, но заради недостаток на соодветен персонал, се уште се практикува капење на пациенти од страна на службено лица од персоналот, од спротивниот пол. НПМ препорачува да запре ваквата пракса, од причина што со ваквиот третман се загрозува приватноста на пациентите.

Тимот на Националниот превентивен механизам за време на посетата изврши и повеќе индивидуални разговори со дел од пациентите сместени во Психијатриската болница Негорци и службените лица, во поглед на третманот и степенот на остварување на нивните права.

Од извршените разговори со пациентите, Тимот на НПМ констатира дека тие се генерално задоволни од односот на персоналот. Сепак, дел од пациентите се пожалија на односот на едно од службените лица од болничкиот персонал, за што беше разговорано и со директорката на установата, која истакна дека со посоченото лице ќе биде извршен разговор во однос на упатените поплаки.

Исто така, Тимот на НПМ доби информација дека немало позначителни инциденти помеѓу пациентите и дека воопшто атмосферата во одделенијата е главно релаксирана и мирна.

При извршената посета, НПМ Тимот увиде дека условите за живеење во болницата не се исти во сите оддели. Имено, делови од болницата што се реновирани обезбедуваат подобри и соодветни услови за сместување, додека деловите што не се реновирани се наоѓаат во алармантна состојба.

Имајќи предвид дека, условите во просториите за дневен престој и окупациони активности на одделенијата што не се реновирани се незадоволувачки, во однос на опременоста и одржувањето на истите, НПМ препорачува дополнителни напори од страна на службените лица во Установата, во насока на обезбедување хумана и безбедна животна средина.

Правото на информираност на пациентите сместени во психијатриските болници подразбира можност за пациентот во сите фази на здравствената заштита, да биде потполно информиран за својата здравствена состојба, за текот на постапката при укажувањето на здравствената заштита, за можноста на одлучување за препорачаните медицински интервенции, за препорачаниот начин на живеење, за правата од здравствената заштита и здравствено осигурување, за постапката за остварување на тие права и сл¹.

Од извршените разговори со пациентите во установата, Тимот на НПМ констатираше дека дел од пациентите се свесни за терапијата што ја примаат, но сепак кај нив недостасува реална информираност за своите права, загарантирани и со Законот за менталното здравје.

НПМ тимот увиде дека пациентите се ангажирани во поглед на извршување на секојдневните хигиенски активности, во смисла на местење кревети, одржување основна хигиена во просториите во кои се сместени, но сепак НПМ тимот препорачува редовна анимација на пациентите, како би се подобриле и нивните животни навики.

Пациентите во болницата немаат структуриран ден, немаат дневни активности, ниту се мотивирани да учествуваат во некакви активности. Пациентите имаат пристап до Центарот за работна терапија, кој скоро воопшто не го посетуваат, пристап до просторија за вежбање, којашто најчесто е затворена, а болницата располага и со библиотека, која се наоѓа во административната зграда, но пациентите немаат непосреден пристап до неа.

¹Член 7 од Закон за заштита на правата на пациентите

Според информациите што НПМ Тимот ги доби, пациентите немаа поплаки во однос на користењето на правото да контактираат со своите блиски, лично или телефонски, како и да примаат пратки.

Притоа, лицата од Одделението за третман на алкохолизам и други зависности и други непсихотични растројства можат да ја напуштат болницата под одредените услови. Конкретно, можат да примаат посети во согласност со куќниот ред, можат да учествуваат во активности во заедницата надвор од Домот и се информирани за случувањата надвор од заедницата за кои тие покажуваат интерес.

Од увидот во просториите за сместување, НПМ увиде дека поголем број од собите во болницата поседуваат простор за чување на најнеопходните лични работи на пациентите. Притоа, од извршените разговори со пациентите, известени бевме дека немаат никакви ограничувања во поглед на поседување на предмети за лична употреба. Оттука, НПМ констатира дека ова право на пациентите во психијатриската болница Негорци е во целост остварено.

Од страна на службените лица НПМ тимот беше информиран дека храната во болницата е добра, разновидна и доволна во однос на количината. Сепак, голем број од пациентите се пожалија на недостаток на зеленчук во исхраната. Притоа, НПМ Тимот на денот на посетата забележа дека послужената храна за пациентите не соодветствуваше со храната која беше предвидена на менито за истиот ден. Имајќи предвид дека менито за исхрана се изработува во консултација со компетентно стручно лице, со цел да се обезбеди исхрана со потребната хранлива вредност, НПМ препорачува да се почитува предвиденото мени за исхрана при подготвувањето на оброците за пациентите.

Физичкото ограничување - фиксацијата се врши во две простории за фиксација, едната е во акутното машко одделение и се употребува исклучиво за машките пациенти, а втората просторија е во женското акутно одделение и се користи за женските пациенти. Во просториите има по три кревети, а едниот од креветите кој не е прицврстен за подот има нестандартни ремени за фиксација околу градите и рацете. Во просториите нема меки облоги на сидовите за заштита, а ремените се од материјал кој може да предизвика повреда кај пациентите, што беше нагласено и од страна на медицинскиот персонал во болницата. Од тие причини, често за да се изврши физичко ограничување, наместо ремените персоналот користи широки завои. Загрижувачки е фактот што за време на фиксацијата, во просторијата престојуваат и други лица кои се сведоци на интервенцијата врз пациентот.

Имајќи го предвид наведеното, НПМ препорачува најитно прилагодување на простории за фиксација кои ќе бидат соодветно опремени за таа намена и кои ќе овозможат безбедно и непречено физичко ограничување на пациентите на кои тоа им е неопходно.

Како резултат на реализираната посета Националниот превентивен механизам подготви посебен извештај во кој ги констатираше состојбите и даде соодветни препораки упатени до Министерството за здравство и до директорот на психијатриската болница со цел да се елиминираат недостатоците и ризиците.